

Cofrestrau Achrededig: Cryfhau diogelu

Dadansoddiad o ymgynghoriad cyhoeddus ar gyflwyno gofynion i gael mynediad at wiriadau cofnodion troseddol yn y dyfodol

8 Awst 2023

Ynglŷn â'r Awdurdod Safonau Proffesiynol

Mae'r Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn hyrwyddo iechyd, diogelwch a lles cleifion, defnyddwyr gwasanaeth a'r cyhoedd trwy godi safonau rheoleiddio a chofrestriad gwirfoddol pobl sy'n gweithio mewn iechyd a gofal. Rydym yn gorff annibynnol, sy'n atebol i Senedd y Deyrnas Unedig.

Rydym yn goruchwyllo gwaith 10 corff statudol sy'n rheoleiddio gweithwyr iechyd yn y Deyrnas Unedig a gweithwyr cymdeithasol yn Lloegr. Rydym yn adolygu perfformiad y rheolyddion ac yn archwilio a chraffu ar eu penderfyniadau am a yw pobl ar eu cofrestrau yn addas i ymarfer.

Rydym hefyd yn gosod safonau ar gyfer sefydliadau sy'n cynnal cofrestrau gwirfoddol o bobl mewn galwedigaethau iechyd a gofal heb eu rheoleiddio, ac yn achredu'r sefydliadau sy'n bodloni'n safonau.

I annog gwelliannau, rydym yn rhannu arfer da a gwybodaeth, yn cyflawni ymchwil ac yn cyflwyno syniadau newydd yn cynnwys ein cysyniad o reoleiddio cyffyrddiad cywir. Rydym yn monitro datblygiadau polisi yn y Deyrnas Unedig ac yn rhyngwladol ac yn darparu cyngor i lywodraethau ac eraill ar faterion yn ymwneud â phobl yn gweithio mewn iechyd a gofal cymdeithasol. Rydym hefyd yn cyflawni rhai comisiynau rhyngwladol i ehangu ein dealltwriaeth o reoleiddio ac i hyrwyddo diogelwch o ran mudoled y gweithlu iechyd a gofal.

Ein gwerthoedd sefydliad yw: cywirdeb, tryloywder, parch, tegwch a gwaith tîm. Rydym yn ymdrechu i sicrhau bod ein gwerthoedd yn ganolog i'n gwaith. Ceir rhagor o wybodaeth am ein gwaith a dull o weithredu ar www.professionalstandards.org.uk.

Cynnwys

1.	Cyflwyniad	1
2.	Canfyddiadau'r ymgynghoriad	2
3.	Camau nesaf	17

1. Cyflwyniad

Pwrpas yr ymgynghoriad

- 1.1 Mae'r ymgynghoriad hwn yn casglu barnau a gwybodaeth ynghylch y potensial i ddiwygio'r Safonau ar gyfer Cofrestrau Achrededig i gynnwys gofynion mwy pendant ar ddiogelu.

Ein rôl ac am Gofrestrau Achrededig

- 1.2 Mae'r Awdurdod Safonau Proffesiynol yn helpu amddiffyn y cyhoedd trwy ein gwaith gyda sefydliadau sy'n cofrestru a rheoleiddio pobl sy'n gweithio mewn iechyd a gofal cymdeithasol. Rydym yn gorff annibynnol yn y Deyrnas Unedig. Sefydlir ein rôl a dyletswyddau yn y Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2002 (fel y'i diwygiwyd).
- 1.3 Mae tri phrif faes i'n gwaith:
- Rydym yn goruchwyllo gwaith y deg corff statudol sy'n rheoleiddio gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol proffesiynol yn y DU
  - Rydym yn achredu cofrestrau a gedwir gan gyrff cofrestru anstatudol o weithwyr iechyd a gofal proffesiynol
  - Ein nod yw gwella rheoleiddio drwy roi cyngor i lywodraeth y DU ac eraill, cynnal/comisiynu ymchwil a hyrwyddo egwyddorion rheoleiddio cyffyrddiad cywir.
- 1.4 Datblygwyd y rhaglen Cofrestrau Achrededig yn dilyn cyhoeddi Papur Gorchymyn y Llywodraeth *Galluogi Rhagoriaeth*¹ yn 2011. Mae'r papur hwn yn nodi'r rhesymeg dros system gymesur o gofrestru gwirfoddol sicr ar gyfer grwpiau galwedigaethol proffesiynol nad ydynt ar hyn o bryd yn ddarostyngedig i reoleiddio proffesiynol statudol.
- 1.5 Mae'r Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn nodi ein swyddogaethau a'n dyletswyddau i achredu cofrestrau gwirfoddol, sef:
- 1) hybu buddiannau defnyddwyr gofal iechyd, defnyddwyr gofal cymdeithasol yn Lloegr, defnyddwyr gwasanaethau gwaith cymdeithasol yn Lloegr ac aelodau eraill o'r cyhoedd mewn perthynas â chyflawni swyddogaethau cofrestru gwirfoddol,
  - 2) hyrwyddo arfer gorau wrth gyflawni swyddogaethau cofrestru gwirfoddol, a
  - 3) llunio egwyddorion llywodraethu da wrth gyflawni swyddogaethau cofrestru gwirfoddol ac annog personau sy'n cadw neu'n gweithredu cofrestrau gwirfoddol achrededig i gydymffurfio â'r egwyddorion hynny.
- 1.6 Mae Adran 25G o'r Ddeddf yn nodi er mwyn achredu cofrestr wirfoddol, y gall yr Awdurdod ei hasesu yn erbyn meini prawf y mae'n eu gosod a'u cyhoeddi. Mae

---

¹ [Enabling Excellence: Autonomy and Accountability for Health and Social Care Staff - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/231111/Enabling-Excellence-Autonomy-and-Accountability-for-Health-and-Social-Care-Staff-2011.pdf)

cofrestr wirfoddol dan y diffiniad hwn yn gofrestr o'r bobl sy'n gweithio mewn rolau gofal iechyd yn y Deyrnas Unedig, a gofal cymdeithasol yn Lloegr, nad oes yn rhaid iddynt gael eu rheoleiddio i weithio.

Newidiadau yn 2021 yn dilyn adolygiad strategol

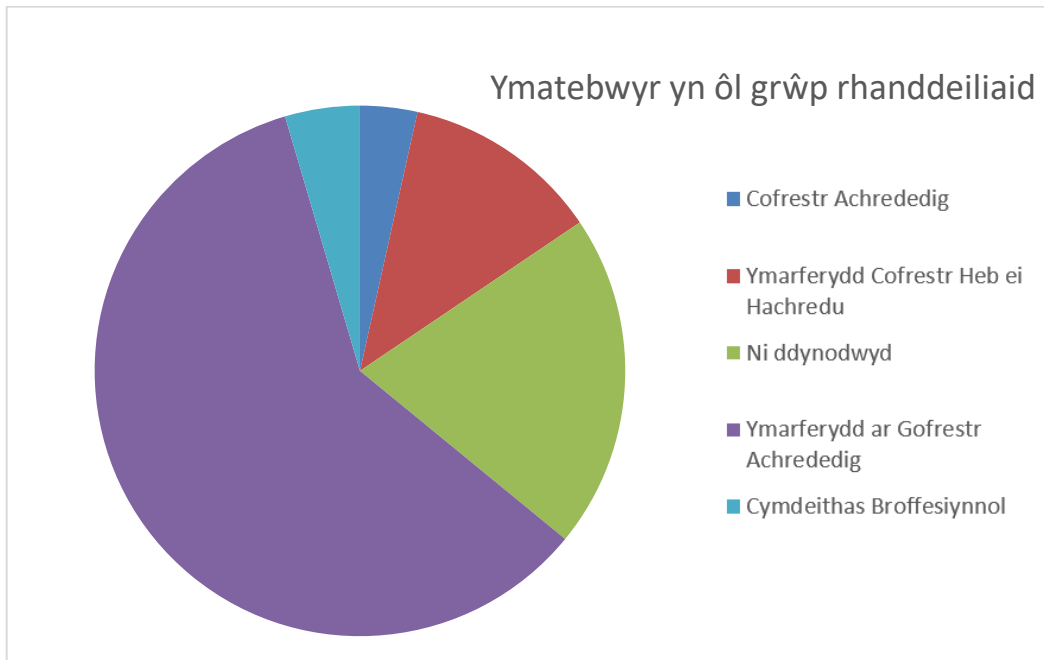
- 1.7 Ym mis Gorffennaf 2021, fe wnaethom gyflwyno dull asesu newydd, gydag asesiad llawn yn erbyn y Safonau unwaith bob tair blynedd, a gwiriad blynyddol yn y cyfamser. Cyflwynwyd model ffioedd diwygiedig gennym sy'n adlewyrchu'n well y meintiau amrywiol o seiliau cofrestryddion. Cyflwynwyd 'prawf budd y cyhoedd' newydd hefyd (Safon 1b), sy'n ein galluogi i bwysu a mesur a yw risgiau'r prif weithgareddau a gynigir gan gofrestryddion yn drech na'r buddion.
- 1.8 Cyflwynwyd ein Safonau diwygiedig ym mis Gorffennaf 2021 gyda fframwaith tystiolaeth yn manylu ar y gofynion sylfaenol ar gyfer pob Safon.
- 1.9 Un o amcanion allweddol tymor hwy a gododd o'r adolygiad strategol o'r rhaglen oedd mynd i'r afael â bwlg diogelu o ran gwiriadau cofnodion troseddol. Hyd yn hyn, mae Cofrestrau Achrededig wedi profi rhwystrau o ran cael mynediad at wiriadau cofnodion troseddol manylach, oherwydd nid ydynt yn cael eu hystyried yn gyflogwyr. Mae hyn wedi golygu nad yw cofrestryddion hunangyflogedig wedi bod yn destun gwiriadau mewn llawer o achosion.
- 1.10 O'i gymharu â hyn, mae achrediad yn wirfoddol ac nid yw'r gofyniad am wiriad cofnodion troseddol yn ofyniad cyfreithiol, hyd yn oed pan fo rhywun yn gymwys. Rydym yn ceisio barn drwy'r ymgynghoriad hwn i'n helpu i sefydlu sut i sicrhau y gall pobl fod yn hyderus yn y gwiriadau y mae ymarferwyr Cofrestrau Achrededig wedi'u cynnal, heb ychwanegu baich diangen neu ddyblyg. Yn ychwanegol at hyn, rhaid i'r rhesymeg dros wneud cais am ddatgelu gwybodaeth am euogfarnau sydd wedi darfu fod yn glir, wedi'i hategu gan bolisiâu i sicrhau bod pobl sydd â chofnod troseddol yn cael eu trin yn deg.

2. Canfyddiadau'r ymgynghoriad

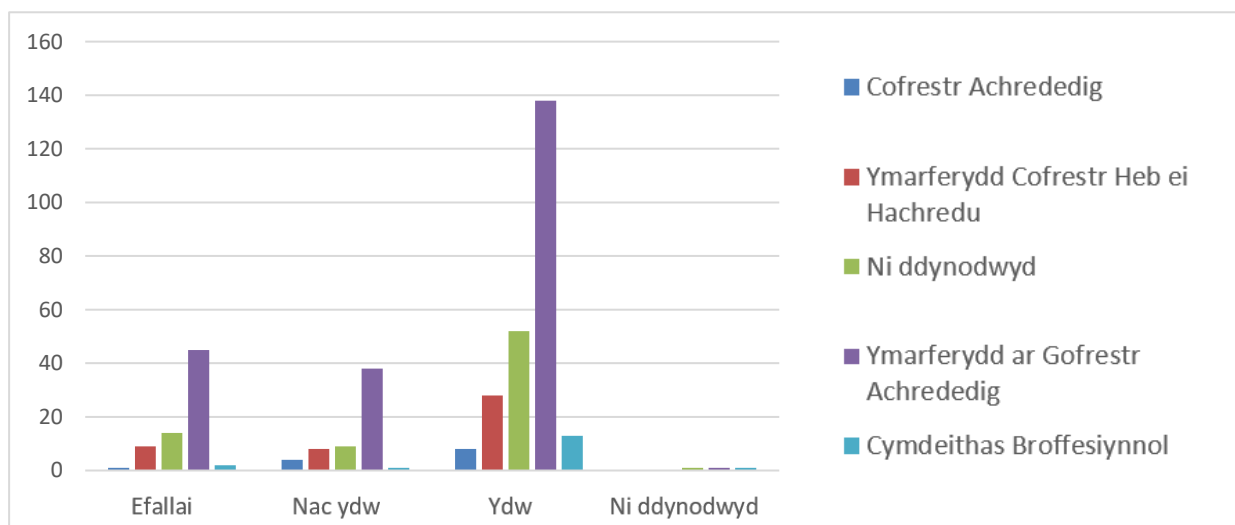
Pwy ymatebodd?

- 2.1 Cawsom 374 o ymatebion i'r ymgynghoriad, sy'n nifer uwch nag arfer. Mae'r siart isod yn dangos dadansoddiad o'r ymatebion, fesul grŵp rhanddeiliaid. Roedd mwyafrif yr ymatebwyr, 59%, yn ymarferwyr ar Gofrestr Achrededig. O'r rhain, roedd 70% o Gymdeithas Cwnselwyr a Seicotherapi Prydain. Er mai dim ond 3% o'r ymatebion yn gyffredinol oedd o Gofrestri Achrededig, ymatebodd 13² allan o gyfanswm o 25 o Gofrestrau Achrededig (52%). Ni nododd 21% o'r ymatebwyr i ba grŵp yr oeddent yn perthyn, a gall y grŵp hwn gynnwys y cyhoedd. Lle y bo'n bosibl, darparwyd dadansoddiad o ymatebion gan y gwahanol grwpiau rhanddeiliaid ar gyfer pob cwestiwn.

² Mae hyn yn is na'r 18 a adroddwyd i'r Bwrdd ym mis Mai 2023, oherwydd bod rhai ymatebion wedi'u dileu yn dilyn dadansoddiad pellach gan ei bod yn ymddangos eu bod o wahanol grwpiau rhanddeiliaid.

A ydych yn cytuno bod cael gofyniad cliriach i Gofrestrau Achrededig ofyn am y lefel uchaf o wiriad cofnodion troseddol mae unigolyn cofrestredig yn gymwys ar ei gyfer, yn bwysig sicrhau diogelwch y cyhoedd?

- 2.2 Dywedodd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr (64%) eu bod yn cytuno â'r datganiad tra nododd 19% o'r ymatebwyr 'efallai' a nododd 16% eu bod yn anghytuno, sy'n golygu nad yw traean o'r ymatebwyr o reidrwydd yn cytuno â'r rhagosodiad.

Themâu ymhlith y rhai a gytunodd

- 2.3 Roedd y rheswm mwyaf cyffredin a roddwyd gan y rhai a atebodd yn gadarnhaol yn ymwneud â bregusrwydd cleifion a defnyddwyr gwasanaeth. Amlygodd rhai hefyd ei bod yn ymddangos bod gwiriad cofnodion troseddol yn ofyniad cyffredin ar gyfer y rhai sy'n gweithio gyda phlant ac oedolion agored i niwed mewn

sectorau eraill. Credai rhai ymatebwyr fod y rheolyddion statudol eisoes wedi cael mynediad at wiriadau cofnodion troseddol ar gyfer y gweithwyr gofal iechyd proffesiynol y maent yn eu cofrestru.

- 2.4 Y rheswm mwyaf poblogaidd nesaf a roddwyd oedd am gynnal ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd mewn Cofrestrau Achrededig, ac yn y proffesiynau eu hunain. Roedd yn ymddangos bod y sylwadau am ddiogelu enw da'r proffesiwn yn adleisio'r teimlad hwn.
- 2.5 Soniodd rhai ymatebwyr y byddai gwiriadau cofnodion troseddol yn gwella diogelwch cleifion, a mynegodd rhai syndod hefyd nad oedd hyn eisoes yn ofyniad. Dywedodd llawer y byddai'r gofyniad hwn yn ymddangos yn rhesymol gan ei fod eisoes yn safonol ar gyfer unigolion cofrestredig cyflogedig, ac y dylai'r protocol fod yn unffurf ar draws y proffesiwn.
- 2.6 Un o'r ymatebwyr oedd Unlock, elusen eiriolaeth annibynnol genedlaethol sy'n cefnogi pobl sy'n wynebu stigma, rhagfarn a gwahaniaethu oherwydd eu record droseddol. Llywiodd ymateb Unlock gan farn yr aelodau a arolygwyd ganddo. Er bod Unlock yn cytuno y byddai mwy o eglurder ar gyfer Cofrestrau Achrededig yn ddefnyddiol, roedd angen bod yn ofalus wrth ofyn am y lefel uchaf o wiriad, a dim ond rhai ymarferwyr sy'n gymwys ar ei gyfer o dan y fframweithiau deddfwriaethol presennol. Amlygodd yr angen i gydymffurfio â diogelu data, gan ei bod yn anghyfreithlon gofyn yn fwriadol am wiriad anghymwys.
- 2.7 Dywedodd Unlock hefyd: "Dim ond rhan fach o ddiogelu yw gwiriadau, a gall unrhyw orddibyniaeth ar wiriadau cofnodion troseddol olygu bod agweddau pwysig eraill ar ddiogelu yn cael eu hanwybyddu."

Themâu ymhlith y rhai a atebodd 'efallai'

- 2.8 Ymhlith y rhai a atebodd 'efallai', roedd un mater a oedd yn dominyddu'r ymatebion – sef y ffaith bod gwiriadau cofnodion troseddol yn gynrychiolaeth o unigolyn ar un adeg benodol ac yn dangos pwy sydd eisoes wedi'i ddal. Ymddengys mai'r thema gyffredinol oedd pryder ynghylch y posibilrwydd o roi ymdeimlad ffug o ddiogelwch i'r cyhoedd neu gyflogwyr gan ddefnyddio gwiriadau cofnodion troseddol sydd ond yn adlewyrchu'r gorffennol. Gall hyn fod oherwydd diffyg ymwybyddiaeth o brosesau fel System Ddiweddariadau'r DBS, sy'n darparu diweddariadau rheolaidd ar newidiadau i statws DBS unwaith y bydd defnyddiwr wedi cofrestru.
- 2.9 Yna daeth y materion gweithdrefnol niferus gyda gwiriadau cofnodion troseddol. Y mwyaf cyffredin oedd y ffaith bod cofrestryddion ar draws y meysydd ymarfer eisoes yn cael gwiriadau cofnodion troseddol gan eu cyflogwyr pan gânt eu penodi. Soniwyd yn aml am y gwahaniaeth yn yr angen i gynnal gwiriadau cofnodion troseddol rhwng y rhai sy'n gyflogedig a'r rhai sy'n hunangyflogedig, yn enwedig y byddai'n anoddach i unigolion cofrestredig hunangyflogedig gynnal gwiriadau cofnodion troseddol. Roedd cost hefyd yn bryder am y rheswm hwn.
- 2.10 Pryder allweddol arall oedd sut y gellid defnyddio'r wybodaeth o wiriadau cofnodion troseddol. Teimlai nifer uchel o ymatebwyr y dylai gwiriadau cofnodion troseddol fod yn berthnasol ar gyfer ymddygiad camdriniol pobl eraill yn unig, nid ar gyfer mân droseddau fel dwyn o siopau neu droseddau cyffuriau, ac aeth rhai

ymhellach i ddweud, hyd yn oed wedyn, y dylent fod yn berthnasol i'r rhai sy'n dod i mewn yn unig. i gysylltiad uniongyrchol â chleientiaid. Yn yr un modd â'r ymatebion 'na', atgoffwyd y gallai defnyddio gwiriadau cofnodion troseddol mewn ffordd gyffredinol gyfyngu ar amrywiaeth gymdeithasol y proffesiynau. Codwyd pryderon ynghylch gwahaniaethu posibl a thuedd hiliol.

- 2.11 Dywedodd rhai ymatebwyr y gallent gefnogi'r cynnig hwn yn dibynnu ar bwy sy'n cynnal y gwiriad, a beth allai'r gwaharddiad fod, h.y., yn union sut y cymhwysir gwybodaeth cofnodion troseddol i unigolion cofrestredig.
- 2.12 Amlygodd rhai unigolion cofrestredig nad yw eu cleientiaid erioed wedi gofyn am y wybodaeth hon. Atgoffwyd nad yw pob unigolyn cofrestredig wedi'i leoli yn y Deyrnas Unedig ac efallai eu bod wedi cyflawni troseddau mewn awdurdodaethau eraill, na fyddent o reidrwydd yn cael eu nodi drwy wiriad cofnodion troseddol.

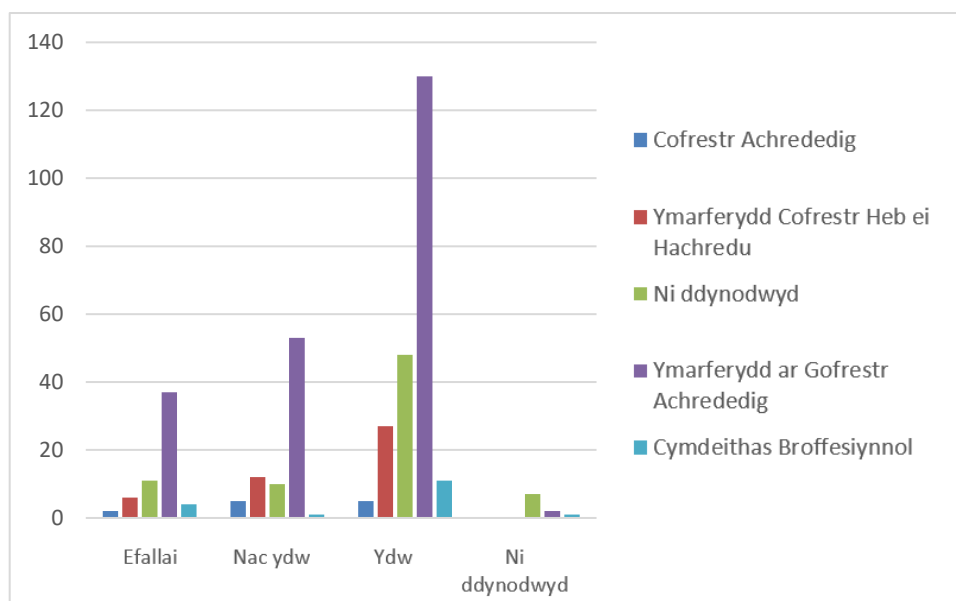
Themâu ymhlith y rhai a atebodd 'nac ydw'

- 2.13 Ymhlith y rhai a atebodd 'na' thema gyffredin a roddwyd oedd yr effaith negyddol anghymesur o sut y gallai gofyniad gwiriad cofnodion troseddol effeithio ar y rhai sydd â chollfarnau troseddol. Roedd hyn yn aml yn cael ei gyfuno â'r farn y gallai gofyniad o'r fath rwystro ymarfer unigolion cofrestredig sydd wedi cyflawni troseddau yn y gorffennol ond sydd wedi eu diwygio.
- 2.14 Thema arall mewn ymatebion oedd y gallai gwiriadau cofnodion troseddol lesteirio amrywiaeth unigolion cofrestredig ac atal darpar unigolion cofrestredig a fyddai fel arall yn gymwys rhag gwneud cais i gofrestrau achrededig neu hyd yn oed y proffesiwn yn gyfan gwbl. Dywedodd un ymatebwr y gallai bod â chofnod troseddol, ond wedi diwygio ers hynny, fod yn ychwanegiad i'ch ymarfer proffesiynol gan ei fod yn rhywbeth a allai greu pontio rhwng claf a gweithiwr proffesiynol.
- 2.15 Roedd cost ychwanegol gwiriad cofnodion troseddol yn wrthwynebiad arall a nodwyd yn aml gan ymatebwyr 'na'. Roedd pryder ynghylch pwy fyddai'n ysgwyddo'r gost honno a'r gost o weinyddu canlyniadau'r gwiriad yn y Cofrestrau Achrededig. Roedd y rheswm hwn bron bob amser yn cael ei grybwyll ar y cyd ag un neu fwy o resymau eraill yn hytrach nag fel ateb unigol. Roedd rhai ymatebwyr yn cwestiynu'r angen am yr hyn yr oeddent yn ei weld fel biwrocratiaeth a gweinyddiaeth ychwanegol.
- 2.16 Atebodd llawer o ymatebwyr nad oeddent yn meddwl bod y gofyniad am wiriadau cofnodion troseddol yn datrys unrhyw broblem bresennol, neu nad oeddent yn ymwybodol o'r broblem y byddai'r gwiriadau'n ei datrys. Roedd eraill yn defnyddio iaith wahanol, gan ddweud yn lle hynny na fyddai 'unrhyw werth ychwanegol' i wiriad cofnodion troseddol. Dywedodd rhai ymatebwyr na fyddai'r gofyniad yn ddefnyddiol gan nad yw gwiriadau o'r fath yn diogelu'r cyhoedd, gan fod llawer o fathau eraill o wiriadau ar unigolion cofrestredig eisoes. Roedd amseroldeb yn rheswm arall a roddwyd, gyda phobl yn dweud bod gwiriadau cofnodion troseddol ond yn dangos pwy sydd wedi troseddu, nid o reidrwydd pwy sy'n peri risg yn y dyfodol neu sydd ag arfer diffygiol.
- 2.17 Dywedodd dau unigolyn cofrestredig a ymatebodd ei bod yn ymddangos bod y trefniadau gwirio cofnodion troseddol yn yr Alban yn ddigonol; mai nod Deddf

Datgelu (yr Alban) 2020 yw gwneud y broses ddatgelu yn yr Alban yn symlach ac yn haws ei deall. Mae hyn yn amlygu pwynt gwerthfawr am bwysigrwydd cysondeb o ran gwiriadau cofnodion troseddol ledled y Deyrnas Unedig.

- 2.18 Roedd rhesymau eraill pam nad oedd pobl yn cytuno â chyflwyno gwiriadau cofnodion troseddol yn cynnwys cael eu gweld yn amherthnasol i ymarfer cofrestryddion, ymarferwyr eraill (y rhai nad ydynt yn aelodau o Gofrestr Achrededig, a'r rhai ar gofrestrau statudol) nad oedd yn ofynnol iddynt wneud yr un peth, a darpar gall unigolion cofrestredig benderfynu gadael cofrestrau neu broffesiynau sydd angen gwiriadau o'r fath yn unig.
- 2.19 Ar y cyfan, er ei bod yn ymddangos bod rhai o'r ymatebion ymhell ar wahân, gwelsom hefyd nad oedd yr holl ymatebwyr i'w gweld yn dehongli'r cwestiwn yn yr un ffordd. Mae'n ymddangos bod dehongliadau gwahanol o sut y gellid cymhwyso gwiriadau cofnodion troseddol, ac atebodd ymatebwyr yn seiliedig ar y dehongliad hwnnw. Mae hyn yn awgrymu efallai na fydd cymaint o anghytuno yma ag sy'n ymddangos gyntaf, os darperir mwy o fanylion am y camau nesaf.

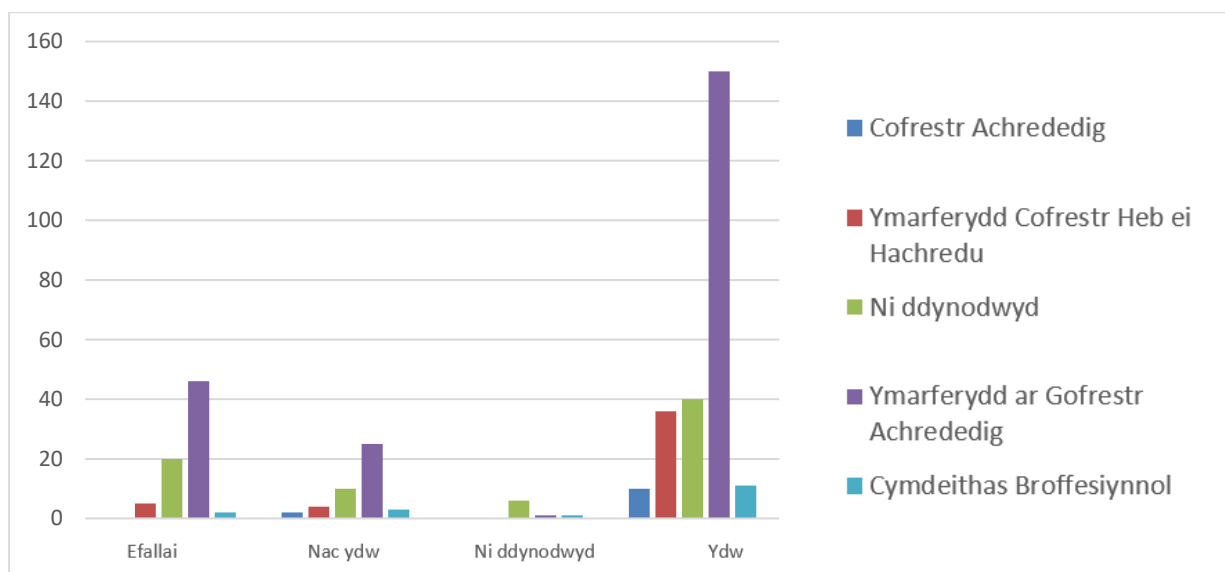
A ydych yn cytuno bod cael gofyniad cliriach i Gofrestrau Achrededig ofyn am y lefel uchaf o wiriad cofnodion troseddol mae unigolyn cofrestredig yn gymwys ar ei gyfer, yn bwysig sicrhau hyder yn y Nod Ansawdd achredu?

- 2.20 Roedd yr ymatebion i'r cwestiwn hwn yn gyffredinol yn adlewyrchu'r atebion i'r cwestiwn blaenorol. O'r holl ymatebion, nid oedd unrhyw ymatebwr a atebodd nac ydw i gwestiwn 2 ac ydw i gwestiwn 3 neu i'r gwrthwyneb.
- 2.21 Roedd y pryderon penodol a godwyd yn y cwestiwn hwn yn cyfeirio'n bennaf at y ffaith nad oedd gwiriadau cofnodion troseddol yn ddyfais gyffredinol ar gyfer darganfod troseddoldeb ac ymddygiad anfoesegol. Soniodd rhai am y diffyg ymwybyddiaeth am y PSA sy'n golygu nad yw Marc Ansawdd y PSA mor gryf ag y gallai fod. Aeth rhai ymhellach i ddweud nad oeddent yn meddwl na fyddai'r cyhoedd yn poeni am wiriadau cofnodion troseddol un ffordd neu'r llall.

A ydych yn cytuno, os yw unigolyn cofrestredig eisoes wedi bod yn destun lefel briodol o wiriad cofnodion troseddol gan gyflogwr, yna ni ddylai fod angen i Gofrestr Achrededig wneud hynny ar yr amod ei fod yn gallu gweld tystiolaeth o hyn?

- 2.22 Roedd mwyafrif (66%) yr ymatebwyr yn cytuno, os yw unigolyn cofrestredig eisoes wedi bod yn destun lefel briodol o wiriad cofnodion troseddol gan gyflogwr, yna ni ddylai fod angen i Gofrestr Achrededig wneud hynny, ar yr amod eu bod yn gallu gweld tystiolaeth o hyn.
- 2.23 Atebodd NHS Employers, a gyhoeddodd ei ymateb³, 'efallai' i'r cwestiwn hwn. Amlygodd achosion lle na fyddai'n briodol o bosibl i dderbyn tystysgrif datgelu, gan gynnwys os cafwyd hi beth amser yn ôl. Mae hefyd yn argymhell, gan nad oes gan dystysgrifau datgelu'r DBS unrhyw gyfnod dilysrwydd penodol, 'y ffordd fwyaf dibynadwy o sicrhau mynediad at y wybodaeth ddiweddaraf am statws cofnod troseddol person ac felly galluogi hygludedd, yw trwy eu hannog i danysgrifio i wasanaeth diweddarau y DBS.'

A ydych chi'n ymwybodol o unrhyw enghreifftiau lle gallai risg o niwed i aelod o'r cyhoedd sy'n ceisio gwasanaethau ymarferydd Cofrestr Achrededig o bosibl fod wedi'i osgoi, drwy wiriad cofnodion troseddol?

- 2.24 Nid oedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr (80%) a ymatebodd yn ymwybodol o unrhyw enghreifftiau o niwed. Ni atebodd 2% y cwestiwn hwn, atebodd 8% 'ydw', ac ymatebodd 10% 'efallai'.
- 2.25 Gofynnem i bobl a atebodd 'efallai' neu 'ie' ddarparu enghreifftiau, ond i beidio â darparu gwybodaeth bersonol sensitif yn eu hymateb er mwyn osgoi unrhyw risg y gellid adnabod pobl. Nid yw'r un o'r enghreifftiau wedi'u gwirio, ac mae'n bwysig nodi bod pob un ohonynt yn hunan-gofnodedig.

³ [Ymatebion Cyflogwyr y GIG i ymgynghoriadau PSA diweddar | NHS Employers](#)

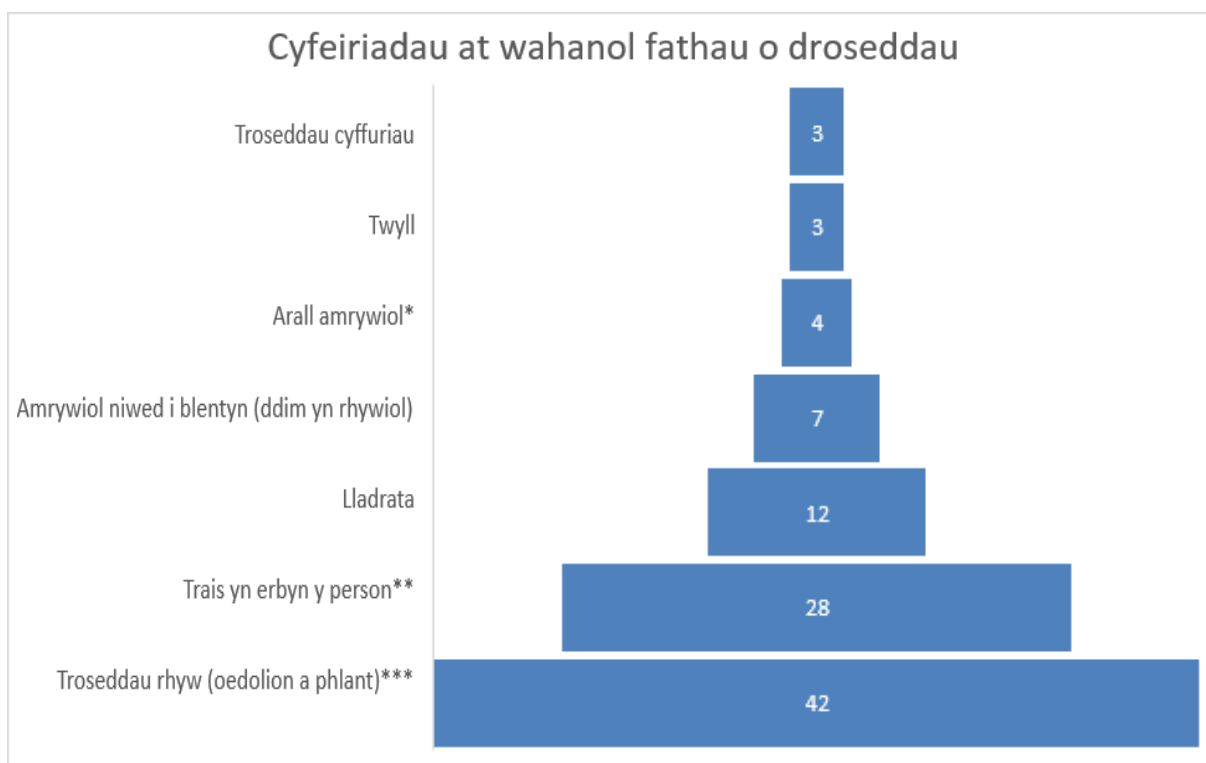
- 2.26 Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr (59%) a atebodd 'ydw' i'r cwestiwn hwn hefyd yn ymarferwyr, er bod dwy Gofrestr Achrededig hefyd. Cyfeiriodd 13 o ymatebwyr at enghreifftiau penodol yn ymwneud ag un neu fwy o unigolion. Lle crybwyllwyd troseddau penodol, roedd y rhain amlaf yn achosion o gamymddwyn rhywiol, twyll a chamddefnyddio cyffuriau.
- 2.27 Roedd y mathau o amgylcheddau a grybwyllwyd yn yr enghreifftiau yn cynnwys dau enghraifft o gyrsiau hyfforddi neu leoliadau, un person yn cynnig triniaeth fel rhan o gynllun Rhaglen Cymorth i Weithwyr (EAP), a sefyllfaoedd eraill lle'r oedd pobl yn hunangyflogedig. Cyfeiriodd un at ymarferwr ar gwrs hyfforddi a achredwyd gan Gofrestr Achrededig, yr oedd ei droseddau blaenorol yn eu barn hwy yn eu gwneud yn anaddas ar gyfer gweithio ar eu pen eu hunain gydag aelodau o'r cyhoedd. Roedd yr unigolyn wedi'i dynnu o'r cwrs, ond nid oherwydd gwiriad cofnodion troseddol. Dywedodd un ymatebwr, sy'n ymarferydd Cofrestr heb ei Hachredu, 'Rwy'n gweithio'n fforensig gyda throseddwyr rhyw, gwn am sawl achos lle byddai gwiriad cofnodion troseddol wedi atal yr hyn a oedd yn ymddygiad amhroffesiynol cyntaf rhag troi'n ymddygiad troseddol.'
- 2.28 O'r 10% a ymatebodd 'efallai' ac ymhelaethodd ar eu hatebion, roedd deg achos yr oedd ymatebwyr yn ymwybodol ohonynt y soniasant amdanynt mewn perthynas â'r cwestiwn. Cafwyd ymatebion eraill, ond cyfeiriodd ymatebwyr naill ai at achosion yr oeddent wedi clywed amdanynt gan eraill neu yn y gorffennol neu na allent wneud sylw pellach oherwydd cytundeb cyfrinachedd a oedd ar waith ar y pryd. Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr a atebodd 'efallai' (89%) yn ymarferwyr. Dewisodd un Gofrestr Achrededig yr ateb hwn hefyd er na roddodd fanylion pellach.
- 2.29 Dywedodd llawer o ymatebwyr eu bod wedi ateb 'efallai' oherwydd y risgiau damcaniaethol o niwed, yn seiliedig ar achosion a amlygwyd yn y cyfryngau neu fel arall, er bod rhai wedi rhoi enghreifftiau penodol. Dywedodd un ymarferwr a atebodd 'efallai' ei fod yn gwybod am achos lle'r oedd troseddwr rhyw a gafwyd yn euog wedi newid ei enw trwy weithred newid enw ar ôl i'w ddedfryd ddod i ben, ac yna'n gweithio fel tiwtor hunangyflogedig. Nid oedd yn glir o'u hateb, a oedd yn cyfeirio at iechyd a gofal neu sector arall. Dywedodd un ymarferwr fod cleientiaid wedi disgrifio 'ymddygiad amhriodol a rheibus' gan therapyddion eraill.

Mewn achosion lle gallai Cofrestrau Achrededig gael mynediad at wiriadau cofnodion troseddol manwl ar gyfer ymgeiswyr neu unigolion cofrestredig, a manylion euogfarnau sydd wedi darfod a heb ddarfod, pa ffactorau ydych chi'n meddwl sy'n bwysig i'w hystyried mewn penderfyniadau gan y Gofrestr Achrededig ynghylch addasrwydd i fod ar y Gofrestr?

- 2.30 Atebodd 270 o ymatebwyr (73%) y cwestiwn hwn. Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebion yn canolbwyntio ar y mathau o droseddau a oedd wedi arwain at gollfarn, ffactorau lliniarol ar gyfer pan oedd gan bobl gollfarnau, a'r prosesau y dylai fod gan Gofrestr ar waith i wneud penderfyniadau am addasrwydd i gofrestru.
- 2.31 Roedd safbwyntiau am gollfarnau troseddol yn amrywio gyda rhai pobl yn awgrymu nad oes unrhyw gollfarn o gwbl, beth bynnag fo'u difrifoldeb, sy'n berthnasol. Ar ben arall y sbectrwm, dywedodd rhai y byddai unrhyw fath o gollfarn o gwbl, hyd yn oed wedi darfod, yn gwneud rhywun yn anaddas.

Syrthiodd y rhan fwyaf o'r ymatebion yn y canol, gan amlygu rhai mathau o droseddau yr oeddent yn meddwl eu bod yn ddifrifol, ond gan nodi na fyddai pob collfarn yn berthnasol.

- 2.32 Mae'r tabl isod yn dangos amllder y themâu a grybwyllwyd yn benodol gan ymatebwyr fel rhai sy'n bwysig i'w hystyried mewn penderfyniadau am addasrwydd ar gyfer cofrestru. Mae'r rhain wedi'u grwpio i'r dosbarthiadau a ddefnyddir ar gyfer achosion llys yn y Deyrnas Unedig⁴. Fodd bynnag, dylid nodi na ofynnwyd i'r ymatebwyr ddewis o'r categorïau hyn, nac o gategorïau eraill yn yr ymgynghoriad. Mae'r canlyniadau'n deillio o sylwadau testun rhydd ac wedi'u paru â'r categori ymddangosiadol gan y PSA. Cânt eu darparu felly fel arwydd o'r mathau o droseddau sy'n debygol o gael eu hystyried gan randdeiliaid fel rhai sy'n berthnasol i benderfyniadau addasrwydd.

*Yn cynnwys pum cyfeiriad at anonestrwydd, tri chyfeiriad at gamddefnyddio safle o bŵer neu ymddiriedaeth, ac un at wahaniaethu.

**Yn cynnwys pedwar cyfeiriad at drais domestig a thri at reolaeth orfodol.

***Cyfeiriwyd at droseddau rhyw mewn perthynas â phlant yn benodol saith gwaith.

- 2.33 Yn gyffredinol, tynnodd ymatebwyr sylw at berthnasedd troseddau a allai olygu bod ymarferwr yn risg i ddefnyddwyr gwasanaethau, ond cyfeiriodd rhai hefyd at yr angen i ystyried yr angen i gynnal hyder yn eu proffesiwn.
- 2.34 Y math o drosedd y tynnodd pobl sylw ato amlaf fel un a allai fod yn anaddas ar gyfer bod ar Gofrestr Achrededig oedd rhai o natur gorfforol dreisgar, rhywiol neu ariannol. O fewn y categorïau hyn ac yn gyffredinol, amlygwyd troseddau yn erbyn plant ac oedolion agored i niwed fel ystyriaethau penodol. Themâu eraill a oedd yn digwydd yn aml oedd anonestrwydd, cam-drin domestig, a lladrad.

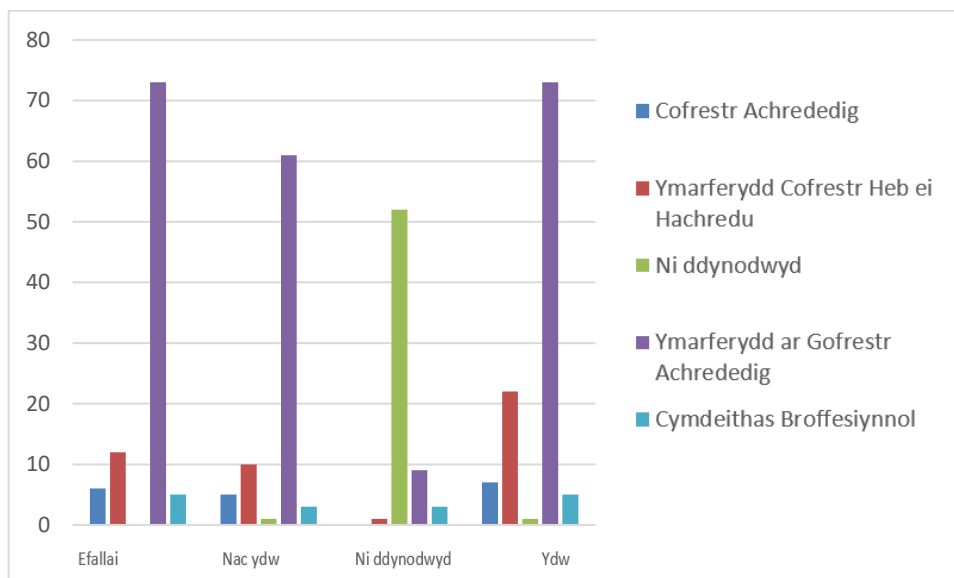
⁴ [offence-group-classification.xls \(live.com\)](https://live.com/offence-group-classification.xls)

Cyfeiriodd rhai ymatebwyr at y diffiniad o weithgarwch a reoleiddir, gan gydnabod bod y fframwaith deddfwriaethol presennol yn nodi'r mathau o waith na chaniateir i rywun ar restr waharddedig wneud yn ôl y gyfraith.

- 2.35 Tynnodd llawer o ymatebwyr sylw at ffactorau y credent y dylid eu hystyried pan oedd gan bobl gollfarnau troseddol. Ystyriwyd bod cyd-destun y drosedd yn bwysig, yn ogystal â difrifoldeb y drosedd ei hun. Tynnwyd sylw hefyd at yr amser a aeth heibio ers y drosedd, ac a oedd y person yn blentyn dan oed ar y pryd. Awgrymodd un ymatebwr y dylid hefyd ystyried a oedd rhywun eisoes wedi ymuno â phroffesiwn penodol ai peidio. Tynnwyd sylw hefyd at ba un a oedd y person wedi dangos ymwybyddiaeth, mewnwleidiad a myfyrdod ac wedi cymryd camau i adsefydlu o fewn cymdeithas (ar gyfer y troseddau mwyaf difrifol).
- 2.36 Amlygodd nifer o ymatebwyr y gallai gallu rhannu'r hyn a ddysgwyd o adsefydlu fod yn bwysig o ran lleihau'r risg y bydd y person ei hun yn aildroseddu, ac o ran helpu eraill drwy eu gwaith ar Gofrestr Achrededig.
- 2.37 Amlygwyd pwysigrwydd cael prosesau teg a thryloyw ar gyfer gwneud penderfyniadau am addasrwydd i gofrestru pan fydd tystysgrif datgelu yn dangos collfarn flaenorol, gan lawer o ymatebwyr. Amlygodd rhai ymatebwyr y dylai'r penderfyniadau hyn fod yn seiliedig ar risg i'r cyhoedd. Awgrymodd llawer y dylid cydbwysu cyd-destun y drosedd a ffactorau lliniarol eraill fel y nodir uchod, yn erbyn natur y gwaith, megis a yw ymarferydd yn debygol o fod ar ei ben ei hun gyda chleient. Ystyriwyd bod hyn yn arbennig o bwysig ar gyfer troseddau a oedd wedi bod o natur rywiol neu dreisgar.
- 2.38 Cyfeiriodd dau ymatebwr at y rheolyddion statudol, gan nodi y dylai fod ymagwedd gyson ac y gallai'r rheolyddion fod yn ffynhonnell ddefnyddiol o ganllawiau presennol ynghylch sut y gwneir penderfyniadau o'r fath. Roedd un ymateb yn awgrymu'r dybiaeth bod gwiriadau tebyg yn cael eu cynnal ar gyfer gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a reoleiddir yn statudol wrth gofrestru: "Os oes unrhyw risg i gleientiaid yn sgil ailadrodd collfarnau sydd wedi darfod, byddai'r cais yn cael ei wrthod fel y byddai i nyrsys a meddygon."

A ydych yn meddwl y dylid ystyried lefelau sylfaenol o wiriadau cofnodion troseddol, y gall unrhyw un gael mynediad iddynt, ar gyfer y rhai nad ydynt yn gymwys ar gyfer lefelau safonol neu uwch o wiriadau? (Yn berthnasol i Gymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon yn unig).

- 2.39 Ar y cyfan, roedd ymatebion i'r cwestiwn hwn wedi eu rhannu'n weddol gyfartal. Atebodd 27% 'efallai', atebodd 24% 'nac ydw', ni nododd 18% ateb ac atebodd 32% 'ydw'. Mae'r siart isod yn dangos sut atebodd gwahanol randdeiliaid y cwestiwn hwn.

- 2.40 I'r rhai a roddodd sylwadau, thema a gododd dro ar ôl tro oedd yr angen i fod yn glir ynghylch pam y byddai angen gwiriad lefel sylfaenol, yn hytrach na chyflwyno gofyniad sylfaenol cyffredinol. Dywedodd Unlock fod 'ein tîm cyngor yn aml yn clywed gan bobl sy'n cael eu hatal rhag gwneud cais am swydd neu achrediad pan nodir bod gwiriadau Sylfaenol yn cael eu cynnal, gan eu bod yn tybio ei fod yn golygu y byddant yn cael eu gwahardd yn awtomatig os oes ganddynt gollfarnau heb eu disbyddu'.
- 2.41 Cododd un Gofrestr Achrededig bryder, er bod gwiriad lefel sylfaenol yn llai costus na gwiriad lefel uwch, y gallai hefyd fod yn anghymhelliaid i adnewyddu cofrestriad. Gwnaethant y sylw 'nad yw ymarferwyr sydd â rhywbeth i'w guddio yn mynd i wneud cais am gofrestriad gwirfoddol os ydynt yn gwybod bod angen gwiriad cofnodion troseddol.'

A oes unrhyw gamau eraill y credwch y dylem eu cymryd i gryfhau'r trefniadau diogelu ar gyfer defnyddwyr Cofrestrau Achrededig?

- 2.42 O'r rhai a ymatebodd i'r cwestiwn hwn, tynnodd llawer sylw at yr angen i weld gwiriadau cofnodion troseddol yn rhan o'r fframwaith diogelu ehangach.
- 2.43 Codwyd yr angen i godi ymwybyddiaeth o'r rhaglen ymhlith aelodau'r cyhoedd amlaf. Awgrymwyd y byddai hyn yn amddiffyn y cyhoedd yn well trwy'r mecanweithiau diogelu presennol sydd gan Gofrestrau Achrededig, megis polisïau ar gyfer adrodd am bryderon a chodi cwynion.
- 2.44 Soniwyd yn aml hefyd am godi ymwybyddiaeth o'r trefniadau diogelu eu hunain. Awgrymodd rhai ymatebwyr y dylai'r PSA a'r Cofrestrau Achrededig chwarae rhan mewn gwneud pobl yn ymwybodol o sut i adrodd am bryderon diogelu, gan gynnwys hysbysu'r heddlu pan fo'n briodol.
- 2.45 Yr ail thema amlaf oedd hyfforddiant a Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP) i sicrhau cysondeb gwybodaeth a sgiliau diogelu ar draws yr holl unigolion cofrestredig. Awgrymodd llawer o ymatebwyr y dylai hyn fod yn orfodol. Er ei bod yn ymddangos bod llawer o ymarferwyr yn cwblhau hyn gyda chyflogwyr fel y GIG, efallai na fyddai ymarferwyr hunangyflogedig. Nododd un ymatebwr y

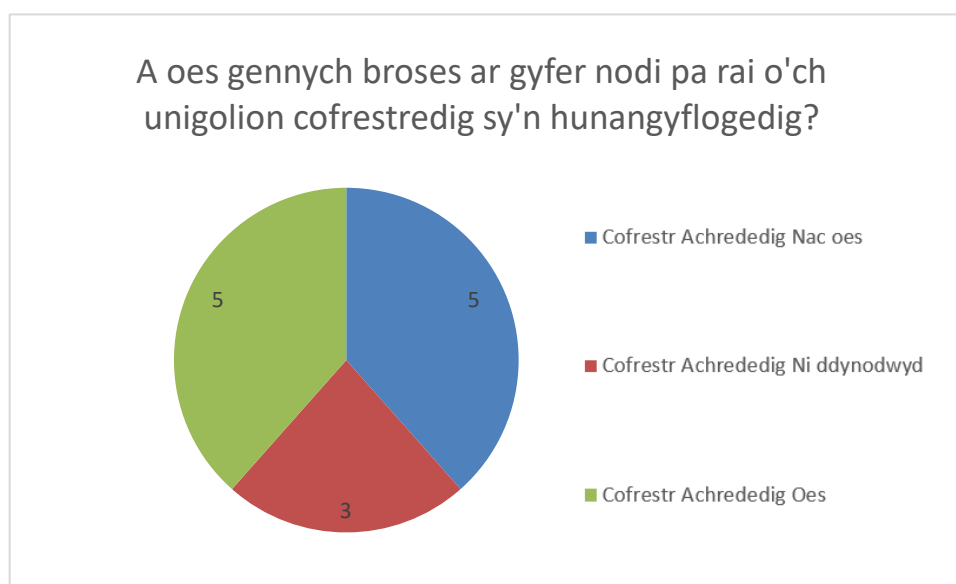
byddai'n bwysig bod yr hyfforddiant hwn yn cwmpasu gwahaniaethau mewn fframweithiau diogelu a deddfwriaeth ar draws pedair gwlad y Deyrnas Unedig.

- 2.46 Y drydedd thema uchaf oedd gwneud gwell defnydd o fecanweithiau adrodd Cofrestrau Achrededig i rannu pryderon am ymarferwyr. Awgrymodd un Gofrestr Achrededig y dylid cael cydnabyddiaeth a chytundeb gyda'r asiantaethau gorfodi'r gyfraith a throseddol perthnasol megis yr heddlu, pan fydd ymarferydd yn cael rhybudd/collfarn.
- 2.47 Awgrymodd tri ymatebydd y byddai angen rheoleiddio statudol, neu warchod teitl, i gryfhau diogelu.

Cwestiwn ar gyfer Cofrestrau Achrededig

A oes gennych broses ar gyfer nodi pa rai o'ch unigolion cofrestredig sy'n hunangyflogedig?

- 2.48 Mae'r siart isod yn dangos sut yr atebodd y Cofrestrau a ymatebodd i'r ymgynghoriad y cwestiwn hwn.

Os ateboch 'nac oes' ar gyfer Cwestiwn 9, a fydddech yn disgwyl unrhyw anawsterau wrth roi proses ar waith i nodi pa unigolion cofrestredig sy'n hunangyflogedig?

- 2.49 Roedd yr ymatebion yn nodi opsiynau ar gyfer prosesau newydd i nodi pa unigolion cofrestredig sy'n hunangyflogedig, megis tynnu allan o gofnodion cyflogaeth cofrestryddion presennol, neu addasu cronfeydd data aelodaeth presennol, a fyddai ar gael.
- 2.50 Fodd bynnag, amlygodd y rhan fwyaf o'r ymatebion i'r cwestiwn hwn heriau wrth wneud hynny. Byddai defnyddio cronfeydd data presennol yn gofyn am ymarfer cyfathrebu cychwynnol, newidiadau i systemau, a'r angen i ystyried y Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) a chyfreithiau diogelu data'r Deyrnas Unedig. Byddai gwaith parhaus yn gysylltiedig â chadw'r gronfa ddata yn gyfredol. Disgrifiodd un Gofrestr Achrededig gostau posibl hyn (ynghyd â'r gofyniad i gael

mynediad at wiriadau cofnodion troseddol) fel 'bygythiad dirfodol' iddo fel sefydliad.

- 2.51 Roedd un Gofrestr Achrededig yn meddwl y gallai ei chofrestryddion ystyried casglu data am statws cyflogaeth fel rhywbeth ymwithiol. Amlygwyd tensiynau anuniongyrchol posibl ganddynt ynghylch gwahaniaethu rhwng y rhai sy'n cael eu talu, a'r rhai sy'n gwirfoddoli eu gwasanaethau.

Os mai 'oes' oedd eich ateb i Gwestiwn 9, rhowch y wybodaeth isod fel y mae ar, neu mor agos at, 1 Hydref 2022. Os mai dim ond y cyfanswm DU gyfan y gallwch ei gwblhau, rhowch hwnnw.

- 2.52 Nid atebodd pob Cofrestr Achrededig a ddywedodd wrthym fod ganddynt broses ar waith ar gyfer nodi cofrestryddion hunangyflogedig y cwestiwn hwn, a dim ond dwy oedd yn gallu darparu dadansoddiad llawn fesul gwlad yn y Deyrnas Unedig.
- 2.53 O'r ddwy Gofrestr cwnsela a seicotherapi a ymatebodd, dywedodd un wrthym fod 34% o'i chofrestryddion yn hunangyflogedig a'r ail 75%, yn seiliedig ar ganfyddiadau arolwg a allosodwyd i'w haelodaeth ehangach. O ystyried maint cyfunol y Cofrestrau hyn (tua 42% o'r holl unigolion cofrestredig) a bod y math o waith yn golygu bod cyfran sylweddol yn debygol o fod yn gweithio mewn gweithgaredd a reoleiddir, mae hyn yn golygu bod llawer o unigolion cofrestredig yn debygol o fod yn gymwys am wiriad manylach gyda gwirio'r rhestr wahardd berthnasol, ond nad yw hyn yn cael ei wneud ar hyn o bryd.
- 2.54 Amcangyfrifodd un Gofrestr, yn seiliedig ar y math o rôl, y gallai hyd at 88% fod yn hunangyflogedig, ond bod y ganran wirioneddol yn debygol o fod yn is yn ymarferol.

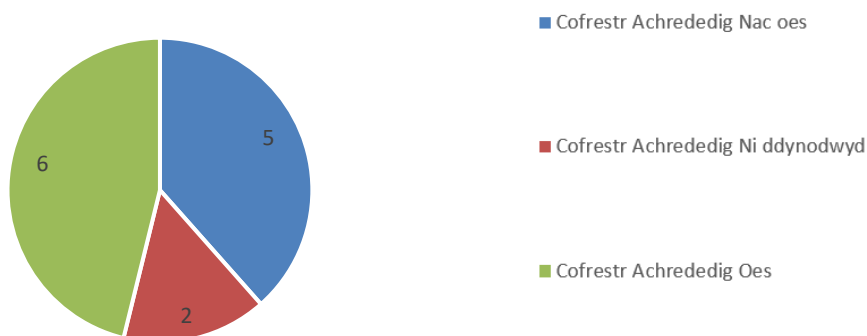
A ydych yn cynnal unrhyw fath o wiriadau cofnodion troseddol ar hyn o bryd fel rhan o brosesau cofrestru?

- 2.55 Dywedodd saith (54%) o'r Cofrestrau Achrededig a ymatebodd i'r ymgynghoriad eu bod wedi cynnal rhyw fath o wiriad cofnodion troseddol, fel rhan o'u prosesau cofrestru. Ymatebodd tri 'na', ac ni nododd y ddau arall.

Ydych chi'n ystyried y bydd unrhyw un o'ch unigolion cofrestredig yn gweithio mewn 'gweithgaredd a reoleiddir' (Cymru, Lloegr, Gogledd Iwerddon) neu 'waith a reoleiddir' (yr Alban)? Mae Atodiad A yn nodi ein hamcangyfrif o gymhwysedd yn seiliedig ar ganllawiau gan y DBS, AccessNI a Disclosure Scotland.

- 2.56 Mae'r siart isod yn dangos sut yr atebodd y Cofrestrau a ymatebodd i'r ymgynghoriad y cwestiwn hwn.

Ydych chi'n ystyried y bydd unrhyw un o'ch unigolion cofrestredig yn gweithio mewn 'gweithgaredd a reoleiddir'?

Os nad ydych yn meddwl bod eich Cofrestr Achrededig yn gymwys i gael mynediad at wiriadau cofnodion troseddol manwl o dan y ddeddfwriaeth gyfredol, a fydddech yn cefnogi newidiadau i alluogi hyn? Esboniwch eich ateb.

- 2.57 Atebodd y Gofrestr Achrededig nad oedd yn meddwl eu bod yn gymwys i gael mynediad at wiriadau cofnodion troseddol manwl yn 'byddem' i'r cwestiwn hwn. O'r ddau a ymatebodd a oedd yn meddwl efallai eu bod, dywedodd un 'Efallai y bydd yn anodd inni gael mynediad at gofnodion troseddol uwch yng ngoleuni'r ddeddfwriaeth gyfredol. Fodd bynnag, o ystyried pwysigrwydd sicrhau diogelu ac amddiffyn y cyhoedd, byddem yn cefnogi unrhyw newidiadau a fyddai'n rhoi'r modd i ni gyflawni'r swyddogaeth hon yn fwy effeithiol.'

Cwestiynau i ymarferwyr

Pa effaith y byddai'n ei chael arnoch chi pe bai angen i chi ddarparu tystiolaeth o wiriad cofnodion troseddol?

- 2.58 Atebodd y rhan fwyaf o'r unigolion cofrestredig a ymatebodd i'r ymgynghoriad y cwestiwn hwn. Dywedodd llawer o ymatebwyr na fyddai gofyniad i gael gwiriad cofnodion troseddol yn cael unrhyw effaith, neu fawr ddim effaith arnynt gan ei bod eisoes yn ofynnol i gyflogwr gael un. Cyfeiriodd sawl un at wasanaeth diweddarau'r DBS yn ei gwneud yn haws rhannu tystysgrifau gyda gwahanol sefydliadau.
- 2.59 Ymatebodd un gweithiwr cofrestredig fel a ganlyn: 'Byddai'n cael effaith gadarnhaol yn gyffredinol. Byddai'n helpu sicrhau fy nghleifion eu bod mewn dwylo diogel. Byddwn yn gobeithio na fyddai'n rhy ddrud. Rwy'n gweithio'n rhan amser, felly mae'n bwysig nad yw'n rhy ddrud i'w wneud.'
- 2.60 Cyfeiriodd rhai ymatebwyr at Gynllun Diogelu Grwpiau Agored i Niwed (PVG) yr Alban, gan nodi bod hyn yn rhoi'r pwyslais ar y cleient neu'r cyflogwr yn cynnal y gwiriad a oedd yn tynnu'r gost a'r baich gweinyddol oddi ar yr ymarferydd.
- 2.61 Amlygwyd y gwaith gweinyddol ychwanegol, yr amser a'r costau gan lawer o ymatebwyr, gan gynnwys rhai a oedd yn gyffredinol gadarnhaol ynghylch

cyflwyno gwiriadau cofnodion troseddol. Amlygodd nifer o ymatebwyr eu bod yn gwneud gwaith gwirfoddol yn bennaf; er efallai nad oeddent yn ymwybodol bod gostyngiadau neu ddim taliadau i bobl sy'n gweithio fel gwirfoddolwyr ar gael gan yr asiantaethau sy'n cynnal gwiriadau cofnodion troseddol yn y Deyrnas Unedig. Tynnodd rhai ymatebwyr sylw at y costau gweinyddol ehangach sy'n gysylltiedig ag ymarfer, megis yswiriant, a chwestiynwyd a fyddai costau ychwanegol yn arwain at rai yn gadael Cofrestrau Achrededig neu'n rhoi'r gorau i ymarfer yn gyfan gwbl. Cyfeiriodd un ymatebwr at y posibilrwydd o reoleiddio ychwanegol mewn rhai meysydd ymarfer yn y dyfodol megis ymgynghoriad diweddar Llywodraeth Cymru ar Drwyddedu Gorfodol ar gyfer Triniaethau Arbennig yng Nghymru.⁵

- 2.62 Amlygodd tri ymatebydd eu bod yn meddwl y gallai eu collfarnau blaenorol fod yn broblem pe bai angen iddynt gael gwiriad cofnodion troseddol manwl. Gallai hyn achosi cywilydd, yn ogystal â cholli cyflogaeth. Amlygodd ymatebwyr eraill y gallai'r rhai sy'n gweithio yn y meysydd cyffuriau ac alcohol gael eu heffeithio'n arbennig os oeddent yn defnyddio eu profiadau blaenorol i helpu eraill.
- 2.63 Dywedodd nifer o ymatebwyr hefyd y byddent yn teimlo y byddai'r gofyniad yn ymyrraeth annerbyniol, er nad oedd ganddynt unrhyw hanes o gollfarnau na chofnodion heddlu.
- 2.64 Ymatebodd un gweithiwr cofrestredig fel a ganlyn: 'Byddwn yn teimlo fy mod yn cael fy marnu ac mae'n debyg y byddwn yn osgoi cofrestru fel mater o egwyddor, p'un a oedd fy DBS yn glir ai peidio', un arall 'Dim i'r graddau nad wyf erioed wedi cael cofnod troseddol, collfarn, dedfryd o garchar, rhybudd neu drafferth gyda'r heddlu. Fodd bynnag, credaf y dylai fod gennym fwy o hawl i gadw ein gorfennol yn gyfrinachol, ac i ddatblygu, gyda chyfleoedd sy'n gwneud bywyd yn werth ei fyw.'

Yn eich barn chi, beth fyddai'r manteision/anfanteision i chi fel ymarferwr mewn perthynas â darparu gwiriad cofnod troseddol manwl i'ch Cofrestr Achrededig?

Manteision

- 2.65 Dywedodd tua hanner y rhai a ymatebodd i'r cwestiwn hwn nad oeddent yn gweld unrhyw fanteision neu anfanteision, neu fawr ddim manteision neu anfanteision, iddynt fel ymarferwr o gael gwiriad cofnodion troseddol manwl.
- 2.66 Ymhlith y rhai a wnaeth, themâu cyffredin a amlygwyd oedd mwy o sicrwydd, amddiffyniadau a thryloywder i'r cyhoedd. Dywedodd rhai eu bod yn meddwl y gallai wella eu statws proffesiynol.
- 2.67 Dywedodd un ymatebwr 'gan wybod fy mod yn perthyn i sefydliad sydd wedi ymrwymo i sicrhau safonau uchel a diogelwch, mae hefyd yn rhoi lefel o sicrwydd i weithwyr gofal iechyd proffesiynol eraill a all atgyfeirio eu cleientiaid ataf'.
- 2.68 Cyfeiriodd sawl un arall at y cyfleoedd cyflogaeth posibl y gallai hyn eu cynnig fel ymarferwyr hunangyflogedig. Amlygwyd Rhaglenni Cymorth i Weithwyr a

⁵ Ein hymateb i'r ymgynghoriad hwn: [Ymateb i'r ymgynghoriad PSA | Ymateb i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar Drwyddedu \(professionalstandards.org.uk\)](#)

gweithio gyda phlant ac oedolion agored i niwed fel meysydd y gallai hyn fod o gymorth iddynt.

Anfanteision

- 2.69 Roedd llawer o'r anfanteision a amlygwyd yn cyd-fynd â'r rhai o'r cwestiwn blaenorol, ar gostau a baich gweinyddol. Roedd rhai yn meddwl ei bod yn debygol y byddai oedi cyn cael gwiriadau, a allai arwain at golli incwm a gwaethygu mynediad at ofal. Amlygwyd hefyd yr angen i fod yn hyderus yn nhrefniadau diogelwch data'r Gofrestr Achrededig.
- 2.70 Tynnodd nifer o ymatebwyr sylw at y risg o wahaniaethu a stigma, yn enwedig os nad oedd tryloywder ynghylch y prosesau ar gyfer gwneud penderfyniadau ar sail collfarnau sydd wedi darfod. Roedd rhai o'r farn y byddai hyn yn eithrio therapyddion sydd wedi cael collfarnau yn y gorffennol ond sydd bellach wedi diwygio. Gallai hyn yn ei dro atal adsefydlu a cholli incwm, a allai waethygu anghydraddoldebau presennol.
- 2.71 Dywedodd lleiafrif y byddent yn rhoi'r gorau i ymarfer yn gyfan gwbl pe bai angen gwneud gwiriad cofnod troseddol manwl.

Yn eich barn chi, beth fyddai'r manteision/anfanteision i'ch cleientiaid mewn perthynas â darparu gwiriad cofnod troseddol manwl i'ch Cofrestr Achrededig?

Manteision

- 2.72 Cyfeiriodd llawer o ymatebwyr at yr ymddiriedaeth well, y tryloywder a'r sicrwydd y gallai'r cyhoedd ei gael o wybod bod y gwiriadau wedi'u cynnal.
- 2.73 Cyfeiriodd rhai at y ffaith nad oedd unrhyw gleient erioed wedi gofyn iddynt am hanes eu collfarnau nac i weld tystiolaeth o wiriad cofnodion troseddol. Fodd bynnag, dywedodd nifer cyfartal eu bod yn meddwl y gallai'r cyhoedd dybio bod y gwiriadau hyn eisoes wedi'u cynnal gan y Gofrestr.

Anfanteision

- 2.74 Tynnodd llawer sylw at gostau cyrchu cofnodion troseddol fel y brif anfantais, gan dynnu sylw at y ffaith y gallai'r Gofrestr Achrededig arwain at bobl yn dewis gwasanaethau ymarferwyr anghofrestredig pe bai'r Gofrestr yn ei drosglwyddo i unigolion cofrestredig. Gellid cyflawni'r un peth pe bai'r gofyniad yn arwain at ddadgofrestru ymarferwyr, gan leihau mynediad at ymarferwyr.
- 2.75 Roedd nifer o unigolion cofrestredig o'r farn bod risg y gallai roi ymdeimlad ffug o ddiogelwch, gan nodi'r codau moesegol ychwanegol y mae Cofrestrau Achrededig eu hangen. Roedd un ymatebwr yn meddwl y gallai atal cleientiaid rhag bod yn agored am eu hanes collfarnau eu hunain.
- 2.76 Dywedodd un ymatebwr 'Os nad yw natur ac amser y drosedd yn cael eu hystyried mewn perthynas â risg, efallai na fydd cleientiaid yn gallu cael mynediad i ymarferwyr sydd â phrofiad byw o adsefydlu.'

Sut ydych chi'n rhagweld y byddwch yn gallu cael mynediad at wiriad cofnod troseddol manylach?

- 2.77 Roedd yr ymatebion i'r cwestiwn hwn wedi'u rhannu'n gyffredinol ar draws rhagweld cael mynediad at wiriad trwy gyflogwr, a chan Gofrestr Achrededig neu gorff proffesiynol. Nid oedd nifer sylweddol o ymatebwyr yn meddwl y byddent yn gallu cael mynediad at wiriad nawr, gyda'r ffaith nad yw Cofrestrau Achrededig yn gyflogwyr y prif reswm a roddwyd am hyn.

Sefydlwch unrhyw effeithiau y byddai'r cynigion a sefydlir yn y papur hwn yn debygol o'u cael r eich sefydliad neu ystyriaeth y dylem eu hystyried wrth asesu effaith y cynigion. A oes unrhyw agweddau o'r cynigion hyn y teimlwch allai arwain at driniaeth wahaniaethol, neu effaith ar, grwpiau neu unigolion yn seiliedig ar y nodweddion canlynol a ddiffiniwyd dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010?

- 2.78 Amlygodd yr ymgynghoriad fod buddiannau cyhoeddus cystadleuol yn gysylltiedig â chyflwyno gwiriadau cofnodion troseddol fel gofyniad ar gyfer Cofrestrau Achrededig.
- 2.79 O un safbwynt, mae'r angen i amddiffyn hawliau pobl sydd â chofnod troseddol. Gallai cyflwyno gwiriadau cofnodion troseddol ar gyfer ymarferwyr Cofrestr Gofrestredig fod yn rhwystr i gyflogaeth. Gallai hyn gael goblygiadau ehangach gan ei fod er budd y cyhoedd i bobl â chofnod troseddol allu adsefydlu. Gall pobl â chofnodion troseddol hefyd dynnu ar eu profiad, i gefnogi eraill – yn enwedig mewn meysydd fel dibyniaeth ar gyffuriau.
- 2.80 Rhaid cydbwysu hyn yn erbyn yr angen i amddiffyn y cyhoedd rhag pobl y mae eu hanes yn y gorffennol yn awgrymu y gallai fod risgiau annerbyniol wrth eu penodi i rai galwedigaethau. Mae hyn yn arbennig o bwysig i blant ac oedolion sy'n agored i niwed, a all fod yn defnyddio gwasanaethau gan ymarferwyr Cofrestrau Achrededig.
- 2.81 Rydym wedi defnyddio ymatebion i'r cwestiwn hwn i archwilio'r materion hyn ymhellach drwy Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, sydd ar gael [yma](#).

3. Camau nesaf

- 3.1 Fe ystyriodd Bwrdd y PSA gasgliadau llawn yr ymgynghoriad, a'r EIA yn ei gyfarfod ar 19 Gorffennaf 2023.
- 3.2 Mae canfyddiadau ein hymgynghoriad ar Gofrestrau Achrededig, a chanfyddiadau Adolygiad Bailey, yn codi materion sy'n berthnasol i gofrestriad pob gweithiwr gofal iechyd proffesiynol. Bydd ymateb y Llywodraeth i argymhellion Adolygiad Bailey yn ffactor allweddol mewn penderfyniadau am wiriadau cofnodion troseddol yn y dyfodol.
- 3.3 Yn y cyfamser, mae anghysondebau o ran cymhwysedd, a mynediad at wiriadau cofnodion troseddol ar draws y Cofrestrau Achrededig a'r rheolyddion statudol. Byddwn nawr yn ehangu ein gwaith ar ddiogelu y tu hwnt i Gofrestrau Achrededig i'r dirwedd reoleiddio ehangach, fel y gallwn gael gwell dealltwriaeth

o'r risgiau y gallai hyn eu cyflwyno. Byddwn yn canolbwyntio ar drefniadau ar gyfer unigolion cofrestredig hunangyflogedig. Byddwn hefyd yn archwilio pa gamau eraill y gallwn eu cymryd i gryfhau gwiriadau diogelu ar gyfer Cofrestrau Achrededig, er enghraifft trwy hyfforddiant a DPP.

- 3.4 Bydd y gwaith hwn yn cael ei ddatblygu drwy dîm prosiect traws-sefydliadol, i'w sefydlu ym mis Medi 2023. Byddwn yn cyhoeddi diweddariad ym mis Tachwedd 2023 am ei gwmpas. Yn y cyfamser, byddwn yn parhau i ymgysylltu â chyrrff perthnasol gan gynnwys Llywodraeth y DU, a'r asiantaethau sy'n goruchwyllo gwiriadau cofnodion troseddol yn y Deyrnas Unedig (Access NI, y DBS, a Disclosure Scotland) i weithio tuag at ddull cyson sy'n seiliedig ar risg.

Yr Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol
16-18 New Bridge Street
Llundain EC4V 6AG

Ffôn: **020 7389 8030**
E-bost: **info@professionalstandards.org.uk**
Gwefan: **www.professionalstandards.org.uk**

© Yr Awdurdod Safonau Proffesiynol
ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol Awst 2023

